

FM: Straujais pieaugums būvniecībā paātrina ekonomikas izaugsmi otrajā ceturksnī līdz 5,1%

Publicēts: 30.07.2018.

Pēc nedaudz zemākiem izaugsmes tempiem divos iepriekšējos ceturkšņos, šā gada otrajā ceturksnī Latvijas iekšzemes kopprodukta (IKP) pēc sezonāli un kalendāri neizlīdzinātiem datiem atkal uzrādījās ļoti spēcīgu kāpumu, salīdzinājumā ar pagājušā gada otro ceturksni palielinoties par 5,1%, liecina pirmdien publicētie Centrālās statistikas pārvaldes IKP ātrā novērtējuma dati. Salīdzinoši spēcīga izaugsme saglabājusies arī ceturkšņa griezumā, un IKP, salīdzinot ar šā gada pirmo ceturksni, pieaudzis par 0,8% pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem.

Lai gan detalizēta informācija par ekonomikas nozarēm un IKP izlietojumu vēl nav pieejama, acīmredzams, ka galvenā izaugsmes nodrošinātāja otrajā ceturksnī ir bijusi būvniecības nozare, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada otro ceturksni palielinājusies par 32%, uzrādot gandrīz tikpat lielu kāpumu kā pirmajā ceturksnī, kad nozare bija augusi par 35,7%. Tomēr būvniecības apjomi otrajā ceturksnī ir daudz lielāki nekā gada pirmajos mēnešos, attiecīgi dodot daudz lielāku ieguldījumu ekonomikas kopējā izaugsmē. Būvniecības kāpumu, līdzīgi kā iepriekšējos ceturkšņos, turpina nodrošināt straujāka Eiropas Savienības (ES) fondu investīciju ieplūde, bet vienlaikus palielinās arī privāto investīciju apjomi tirdzniecības, biroju un dzīvojamu ēku būvniecībā.

Vienlaikus ar būvniecības un investīciju kāpumu otrajā ceturksnī ir saglabājušies arī salīdzinoši labi ārējās vides nosacījumi, veicinot preču un pakalpojumu eksporta kāpumu. Latvijas preču eksports faktiskajās cenās aprīlī un maijā bija audzis par gandrīz 12%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pirms gada, kamēr pirmajā ceturksnī pieauguma temps bija nedaudz zemākā 7,5% līmenī. Tāpat pakalpojumu eksporta pieaugums aprīlī-maijā paātrinājies līdz 8,0%, salīdzinot ar 1,8% pirmajā ceturksnī.

Preču eksporta pamatā esošā apstrādes rūpniecība pēdējos mēnešos bija demonstrējusi stabilus pieauguma tempus, būtiskāko devumu nozares kopējā izaugsmē saglabājot kokapstrādes nozarei, kā arī spēcīgi augot nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanai, gatavo metālizstrādājumu ražošanai un mašīnbūvei. Apstrādes rūpniecības pieaugums otrajā ceturksnī pilnībā ļāvis kompensēt laika apstākļu ietekmēto kritumu enerģētikā, un rūpniecības nozare kopumā otrajā ceturksnī uzrādījusi 2% pieaugumu.

Savukārt pakalpojumu eksportā jūtams uzlabojums otrajā ceturksnī bija vērojams transporta pakalpojumos, un arī pārējo pakalpojumu eksports audzis straujāk nekā gada pirmajos mēnešos. Transporta nozarē pēc gada sākumā piedzīvotā krituma kravu apgrozījums Latvijas ostās otrajā ceturksnī bijis par 8,9% lielāks nekā pirms gada, bet kravu apjomi dzelzceļā auguši par 15,5%. Būtiskākais devums šeit bijis Krievijas ogļu tranzīta pieaugumam, kā arī stabili augošajiem ģenerālkravu pārvadājumiem.

Dati par mazumtirdzniecības pieaugumu par 6% savukārt apstiprina, ka arī privātā patēriņa pieaugums otrajā ceturksnī saglabājas spēcīgs, un to veicina gan algu pieaugums, gan arvien augošā nodarbinātība un bezdarba samazināšanās. Budžeta izpildes dati uzrāda arī stabilu sabiedriskā patēriņa un investīciju kāpumu, kur izdevumi investīcijām pamatkapitālā otrajā ceturksnī bijuši par 23,2% lielāki nekā pirms gada.

Kopumā visi šie pozitīvie faktori spējuši vairāk nekā kompensēt finanšu sektora sašaurināšanos, kur tāpat kā pirmajā ceturksnī turpināja samazināties nerezidentu biznesa apkalpošana un ceturksnī sagaidāms divciparu procentos mērāms kritums. Pēdējos mēnešos gan nerezidentu noguldījumu samazināšanās kļuvusi ievērojami lēnāka, liekot secināt, ka būtiska biznesa sašaurināšanās līdz gada beigām vairs nav gaidāma un kopējā negatīvā ietekme mazināsies.

Arī ārējie faktori joprojām saglabājas Latvijas ekonomikas izaugsmei labvēlīgi, ļaujot sagaidīt stabili augstu izaugsmi arī nākamajos ceturkšņos. Šeit gan jāatzīmē, ka ekonomiskā situācija pasaulē vairs nav tik optimistiski vērtējama kā gada sākumā. Neskatoties uz neseno ASV un ES vienošanos par jaunu tirdzniecības ierobežojumu neieviešanu, pasaulē joprojām saglabājas augošas protekcionisma tendences, kavējot globālo tirdzniecību un vājinot Latvijas eksporta iespējas. Arī ES ekonomikas izaugsme vairs nav

tik strauja, kā tika sagaidīts iepriekš, un vadošās starptautiskās organizācijas jau ir sākušas mazināt Eiropas ekonomikas izaugsmes prognozes šim gadam, to balstot galvenokārt uz lēnākiem izaugsmes tempiem eirozonas lielajās valstīs, pirmkārt, Vācijā. Kopumā, pēc jaunākajām Eiropas Komisijas prognozēm, ES ekonomika šogad varētu augt par 2,1%, salīdzinot ar pavasarī prognozētajiem 2,3%. Arī Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu izaugsmes prognozes kopumā ir nedaudz samazinātas un ir par 0,1 procentpunktu zemākas nekā pavasarī, tomēr Latvijas tirdzniecības partnervalstu kopējā izaugsme ar 2,7% joprojām saglabājas būtiski augstāka nekā vidēji ES.

Vienlaikus ar ārējo risku paaugstināšanos jāpiemin, ka arī iekšējie riski Latvijas ekonomikas attīstībai pašlaik ir vairāk lejupvērsti, īpaši saistībā ar situāciju darba tirgū, kur vienlaikus ar augošo pieprasījumu samazinās darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits, un atsevišķās jomās jau ir iezīmējies darbaspēka trūkums. Tas vienlaikus ar produktivitātes pieaugumam neatbilstošu algu kāpumu un nepietiekamām investīcijām ražojošajās nozarēs potenciāli var samazināt ekonomikas izaugsmes tempus nākamajos gados, kamēr tuvāko ceturkšņu izaugsmei priekšnosacījumi vēl aizvien ir visai labi.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-straujais-pieaugums-buvnieciba-paatrina-ekonomikas-izaugsmi-otraja-ceturksni-lidz-51>